

Марко Вовчок. Дев'ять братів і десята сестриця Галя

Оригинал этого текста расположен в "Сетевой библиотеке украинской литературы"

OCR: Евгений Васильев

Для украинских литер использованы обозначения:

Є, є - "э обратное" большое и маленькое (коды AAh,BAh)

Ї, і - "і с двумя точками" большое и маленькое (коды AFh,BFh)

I,i (укр) = I,i (лат)

Жила собі удова коло Києва, на Подолі, та не мала щастя-долі: було гірке її життя. Терпіла вона превелику нужду та вбожество. Жила удова коло бучного міста, де бучнії будинки громоздилися, де сяяли та виблискували церкви золотохресті, де люди з ранку та до вечора ворушилися й копошилися, а такого вбожества безпоміжно, яке удова собі мала, то хоть би і у глухий глуші пошукати, - там, де людського житла ані садиби не знайти, людського образу не стріти й голосу не почути, а жити з птицею та з звірюкою, з деревом та з каменем, з горою та з рікою, - що звірюка никає собі на здобич, птиця співа та щебече, дерево шумить, камінь лежить, гори висяться, ріки течуть, а нема тобі кому допомогти ані зарадити; нема кому тебе пожалувати ані тобою запіклуватися.

Мала собі удова дев'ять синів і десяту дочку Галя. І вродилися ті дев'ять синів, як дев'ять соколів, один у одного: голос у голос, волос у волос, тільки найменший син був трошечки біліший, трошечки кращі від других, а усі вони такі свіжі, смілі, чорняві хлопці, аж глянути мило! І усі вони любили дуже, пестили і жалували сестричку свою малую, Галя, а найбільш усіх менший. І усіх братів любила дуже й жалувала Галя малая, а над усіма меншого брата. Було, що підуть брати у бір по ягоду або по гриби й візьмуть малую сестричку з собою, то вже нікому не попустить менший брат нести втомлену Галя, ані до кого Галя не піде на руки від меншого брата. А як братії самі ходять часом гулять та забаряться, та повернуться додому пізно, усім Галя раденька страх, а до першого до меншого кинеться і ввіп'ється, як п'явочка, устоньками і обів'ється, наче хмелинонька, ручечками. А знов як не вгодять Галі брати, то Галя поплаче й погорює, плачучи й гор'ючи, пожалиться та й годі, а вже як менший брат чим її скривдить, так Галя й словечечка не зможе вимовити, і втече од усіх, і сховається од усіх, і знайдуть її по тому, що вже сильненько ридатиме, - а ніхто тих сліз не утолить, ручечок не олтулить від личка, тільки той менший братик.

Жила удова з дітьми у хатці, - навіть би й хаткою узивати не годилося - хижкою, - і стояла удовина хатка на луці під горцю, иддалік собі від усякого іншого житла й садиби, стояла на широкій зеленій луці. З одного боку нависла гора кам'яна над хаткою, поросла лісом і неначе грозила: "От, як схочу, один камінець покочу і тебе, хатинку, зовсім придавлю". Управо мимо хатки звивався шлях у місто - і який же тихий та пустий цей шлях мимо удовиної хатки і як же він, що ближче до міста, усе людніш та грюкотніиш порошить і гурчить, а тамечки - таменьки, де він вбіга на гору та де вже улиці будинків купами на нього приступають, який же він гучний, та людний, та порохний!

Той самий шлях звивавсь уліво по луці м'якій та зеленій та й звивавсь з очей геть все по тій же луці м'якенькій. Від хатки узенька стежечка перехрещувала сей шлях і бігла до самого синього Дніпра.

І певно, що кожний, кому лучалося мимо їхати та хатку удовину бачити, то, певно, собі думав: що то за малесечка хатиночка стоїть, як вона у землю увійшла й покривилася;

як віконечка скосилися й як дашок убравсь у мох зелений і в сивий. І не огорожена хатинка, і нема сіней ані комори, нема садочка ані города коло неї, тільки стара тиха груша з зломленою верховиною. І дітей округи скільки! А коли б же хто звернув із шляху й уступив у хатку, zobачив би той, що яка хатка миленька, яково людей у хатці живе, а зовсім вона порожня сливе. Нічого нема, окрім лавочок та узенької полочки, де стояла миска з ложками. Піч потріскалася й осіла; на припічку перевернений горщик, два кілочка у стіні, що на їх нічого не висить; стіл із розколиною упродовж посередині, що на ньому нічого не стоїть; у куточку іконка з гладженим ликом, що повита сухими й свіжими квітками. А коли б хто спитав діточок: де ваші сорочечки? де ваша одежинка? - дітки тому покажуть, що їх сорочечки сохнуть он тамечки на березі, а іншої одежинки в їх нема. А зимок? А у холод, у морози? Зима, холод, мороз! Отес негарний час! Тільки він почина надходити, мати гірш плаче та усе перепитується: "Як то ми перебудемо? Як же то ми перебудемо?" І нудно такеньки завсіди перебувати холод, треба сидіти на печі, піджавши ноги, а коли вибігти на луку та